

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

6. De offensionibus ac perturbationibus puræ naturæ quæ naturale[m]
beatitudinem interimunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Et illi ipsi, quos diximus, Platonici illam quam receperant veritatem tam abstrusam à vulgi non tantum populorum, sed & Philosophorum captu esse iudicabant, ut elegerint occultare potius quam propalare sententiam suam, sicut sæpius Augustinus memorat. Videbant enim, si turbis corporalium rerum dilectione cœcatis conarentur insinuare aliquam rem divinam & super omnia incommutabilem, quæ nullo attingeretur corporis sensu; sed sola mente intelligeretur; quæ tamen etiam naturam ipsius mentis excederet, eumque esse Deum propositum animo humano ad fruendum purgato ab omni labe humanarum cupiditatum, in quo uno acquiesceret omnis beatitudinis appetitus; & in quo nobis uno honorum omnium finis esset, non eas intellectoras; & repugnantibus alijs Philosophis multo facilius quam sibi palmam daturus: ita ut vera salubriusque sententia, quod perniciosissimum est generi humano, imperitorum populorum irrisione sordesceret. Itaque nihil neque Philosophos, neque populos de veritate docere, sed de omnibus quasi dubitantes omnes alios impugnare maluerunt, qui verum se invenisse jactarent: Unde secta Academicorum, qui veri Platonici erant, de omnibus quasi dubitantium, profecta est. Quid de reliquis crassissimis erroribus dicam, quibus honestas morum, sine qua neque Deus coli, neque ulla quantumvis umbratica felicitas esse potest, fecidissimè tam in Philosophis quam in populis quasi abrupto retinaculo prostrata fuit? Quamobrem S. Augustinus hanc vitam quæ non aliter à pura natura, juxta Scholasticorum solemne pronuntiatum discrepat, quæ ut à nudo spoliatus, non raro sicut ærumnis, ita & erroribus plenisimam vocat. Nam horrenda quædam profunditas ignorantie, ex qua omnis error ex illit, omnes filios Adam tenebrosi quodam suscipit sinu, ut homo ab illo liberari sine labore, dolore, timore, sine Dei gratia simul intus illuminante non possit, ut propter illam generalem Dei veri, & rerum juxta

A naturalem legem agendarum in toto humano genere ignorantiam, dixerit Ecclesie gratulando Propheta: *Eccc tenebra operient terram & caligo populos, super te autem orietur Dominus.* Quibus verbis & nature totius imbecillitatem ad errores superandos & gratia necessitatem vaticinatus est. Quod cum intelligeret S. Innocentius Papa, saluberrimam illam Patribus Carthagenensibus regulam fixit; *Quotidiana* *apud Aug. Epist. 91. ad Conc. Carth.* *præstat ille remedia; quibus nisi freti confisimur, nullatenus vincere humanos poterimus errores.* *Necesse est enim ut quo auxiliante volumus, eo iterum non adjuvante vincamur.* Ipse Pelagius quantumvis hostem se divinæ gratiæ præstiterit, nequaquam tamen cum communibus esset se esse Christianum, tanto errore exorbitavit, ut gratiam ad cavendos errores negaret esse necessariam. Nam celeberrimum episcopi dogma fuit gratiam esse legem, aque doctrinam sub qua omnes cœlestes illuminationes intelligebat. *Lib. de gestis Pelag. De grat. Christ. Eccl. lib. 2. 30.* *Ipsas quoque orationes ad hoc asserebat hæc essentias, ut ostenderetur hominibus quid concupisceret ac diligeret.* Unde Canon ille Concilii Carthagenensis: *Valde impium est ut credamus ad eam quæ vult nos habere gratiam Christi, & ad eam quæ edificat nos habere; cum sit utramque donum Dei. & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus, ut ad firmam charitate scientia non possit salutare.* Sicut etiam de Deo scriptum est, *qui docet hominem scientiam, ita etiam scriptum est, charitas ex Deo.* Ex quo liquet in Catholice fidei doctrinâ contineri, ad stipulante universalissima ætatum omnium experientia, errores in rebus capitalibus agnoscendis & agendis, non posse natura lapsæ & consequenter minus nature puræ viribus sine gratia divinâ superari. Cum igitur pura natura ad aliquam naturalem beatitudinem ordinetur, nullaque possit esse beatitudo naturalis nisi erroribus careat; quos hostiliter creaturæ rationalis quantumvis puræ appetitus fugit, neque illis carere possit, sine magna gratia Dei, consequens est naturam institui nullo modo posse puram, sed tantummodo adjuvandam gratia Dei.

CAPVT SEXTVM

De offensionibus ac perturbationibus puræ naturæ quæ naturalem beatitudinem interimunt.

I AM illud secundum non offendi seu non perturbari pari impetu si non concitatori; naturaliter creatura rationalis appetit. Quid enim magis juxta ea quæ diximus omnino beatius & beatus appetit, quam vivere ut vult, hoc est, habere quod expedit? Hoc est autem in primis nolle offendi, nolle perturbari, id est, imperturbatam esse velle quietam voluntatis suæ. Et quid hoc est aliud, quam aut velle gaudere, quod omnes homines ita velle, ut beatos esse Augustino teste certum est, aut certe nolle offendi gaudium voluntatis suæ, quod ex eadem venâ expetitæ naturaliter beatitudinis fluit. Sed quamnam

A puræ naturæ potestas efficere potest ut nullis non dico rarissimis, sed vel quotidianis, & amarissimis offensionibus perturbetur voluntatis quies, ut quod velit ipsa non fiat, vel etiam quod nolit, fiat? Quis enim vel verbis prompserit vel animo cogitaverit ingentem illum calamitatum oceanum cujus fluctibus necesse est puram naturam atteri, & voluntatem cujuscunque sive sapientis sive insipientis offendi? Virtus enim sapientis, siquis tamen in pura natura sapiens esse potest, cum sibi honorum culmen vindicet humanorum, potissimumque præsidium sit ad fabricandam sibi qualemcunque beatitudinem, quid ager

Et aliter dicitur in libro 1. 1. 1. 1. 1.

apud Aug. Epist. 91. ad Conc. Carth.

Lib. de gestis Pelag. De grat. Christ. Eccl. lib. 2. 30.

Can. Conc. Carthag.

INNOV...

28. 3. Cor. 1. 1. 1. 1. 1.

aut agere potest in pura natura nisi perpetua
bella cum vitijs nec exterioribus sed interio-
ribus, nec alienis, sed planè nostris & proprijs,
maximèque illa quæ temperantia nominatur,
qua carnales frenantur libidines, ne in quæque
flagitia mentem consentientem trahant? Ne-
que enim nullum est vitium quo caro etiam
pura natura concupisceret adversus spiritum;
cui vitio ne voluntas victa succumberet, spiri-
tus adversus carnem concupiscere cogetetur.
Quam verò amara sit illa bonæ voluntatis
offensio, quod assidue cum diversissimorum
vitiatorum, incontinentis maximèque cum spurcis-
simis illis motibus, sive animum sive carnem
etiam perturbantibus luctari cogitur, quamdiu
durat puræ naturæ vita, nec illud malorum
omnium potest extinguere seminarium, ama-
rissimè sentit ille qui bonam voluntatem ha-
bet: qui verò non habet, majori calamitate
non sentit. Unde Apostolus ipse cujus perfe-
ctionem nulla pura natura consequi potest,
tali rixa fatigatus ac turbatus exclamat; *Mi-
ser ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius;*
hoc est, ut Augustinus exponit, *de vitijs corporis.*
Cur verò illis liberari cupiat nisi quia volebat
ea coercere nec poterat, & illa bonæ volunta-
tis offensione miser erat, & sui ipsius liberan-
di infirmitate miserior? Inde quippe sunt illæ
voces, a *Non quod volo hoc ago;* & ille, b *Ut non
quæcumque visis illa faciatis.* Absit ergo ut quamdiu
in isto bello intestino natura pura versatur,
jam sese beatitudine, ad quam hitior vincendo
pervenire, vel se adeptam esse, vel adipisci posse
presumat. Nam quis usque ad cō sapiens in
illo statu esse potest ut nullum habeat cum li-
bidinibus, cum avaritia, cum iracundia, cum
emulatione, cum superbia, cum vanitate con-
flictum? Quamdiu ergo inest hæc infirmitas,
hæc pestis, hic languor, qui à pura natura ab-
esse non potest, nemo tam insipienter deliret,
ut se non tantum non miserum contra Apo-
stolicam vocem, sed etiam se beatum esse posse
sive eam molestissime frenando, sive turpissi-
mè satvando arbitretur.

Iam verò ceteras dirissimas voluntatis offen-
siones, quas pura natura sive circa intelligen-
tiam & sensus, sive circa corporis commodi-
tates pati cogitur, quis posset quantalibet mi-
serationis abundantia deplorare, vel eloquenti-
æ summe explicare? *Omnia homo naturaliter
scire desiderat,* inquit Aristoteles, sive sola mente,
sive etiam per admisculantes corporis sensus:
ardentissimum istud voluntatis desiderium esse
quis inficietur? Tristissima est igitur istius
voluntatis offensio. Qualis autem quantusque
remanet sensus, si, ut alia ræccam, fiat homo
in puris istis naturalibus surdus & cæcus? Ra-
tio verò ipsa & intelligentia quo recedet, ubi
sopietur, si aliquo morbo efficiatur insanus?
Phrenetici multa absurda cum dicunt vel fa-
ciunt, si ea dignè consideramus lachrymas te-

nere vix possumus. Quid dicam de his qui
dæmonum patiuntur incursum? Vbi habent
absconditam vel obrutam intelligentiam suam?
Et quis sibi non hoc maximè contingere nolite?
Quis confidat hoc malum in natura pura eve-
nire non posse sapienti?

Corpori verò arumna quæ & quantæ sunt
Nec enim omnes ejus infirmitates & morbi li-
bris Medicorum comprehendere potuerit, Quæ
natura puritas effecit, ut voluntas hominis
nulla lassitudine, nulla debilitate, nullis fe-
brilibus, nullo languore, nullo torpore, nullius
morbi molestijs crucietur? Bellorum calami-
tates miserabiles, quis in pura natura declina-
verit? Quis effecerit ut nunquam surgant?
Si conquieverint quis non timebit ne rursus
exurgant? Quorum certè malorum multi-
plices dirasque necessitates si ut dignum est
eloqui velim, nullus esset prolixæ orationis
modus. Sed sapiens pura natura, inquit,
non nisi iusta bella gesturus est. Quasi verò
non, si se hominem meminit, multo magis
offensa voluntate dolebit, iustorum necessi-
tatem sibi existisse bellorum. Iniquitas enim
partis adversæ iusta bella ingerit sapienti.
Quæ iniquitas utique homini est dolenda, quia
hominum est, etsi nulla ex ea bellandi ne-
cessitas nascere ur.

Quid quod etiam in tranquillissima pura
natura pace ipsa societas humana tantis abundat
malis, quibus voluntas sapientis offendi-
tur, ut vix ea quisquam enumeraverit. Apud
Comicum certè homo cum sensu atque con-
sensu omnium hominum dicit, *Buxi uxorem
quam ibi miseriam vidi? Nati filij, alia cura.* Quid
iridem illa quæ in amore uno videlicet ex ma-
ximis paranda beatitudinis adiutorijs vitia
commemorat idem Terentius: *Invidia, suspi-
ciones, inimicitia, bellum, pax rursus;* nonne res
humanas ubique impleverunt? Nenne illis
perinde aut magis etiam natura pura cruciaretur?
Simulatas amicitias quis effugiat?
Cum in inimi hominis Scriptura teste, sicut dome-
stici eius, cujus non voluntas tantâ perversitate
turbetur? Nam etsi quisque tam fortis esset
ut æquo perferret animo vel tam vigilans,
ut caveret, ne quid inde sibi calamitatis ac-
cideret; eorum tamen hominum per fidorum
malo, cum eos experiretur esse pessimos, si
ipse bonus esset, graviter profectò cruciaretur,
sive semper mali essent, & se bonos sin-
gerent, sive in istam malitiam ex bonitate
mutarentur. Hæc ergo mala tam magna,
tam sæva, tam multiplicia, quisquis cum dō-
lore seu voluntatis offensione pateretur aut
cogitaret, gravissimas miseras in pura natura
esse necesse est, faretur. Quisquis aut vel
pateretur ea sine animi dolore, vel sine volun-
tatis offensione cogitaret; multo utique miseri-
us idcō se beatum putaret, quia & sensum
humanum perdidisset.